

Økonomisk Analyse

Sammensætningen af de offentlige udgifter har betydning for velstanden

De samlede offentlige udgifter i Danmark udgør ca. 1.100 mia. kr. eller omkring halvdelen af BNP. De offentlige udgifter er knyttet til en lang række forskelligartede formål som fx social beskyttelse, sundhed, uddannelse, forskning og udvikling, udbygning af infrastruktur og miljøbeskyttelse.

Sammensætningen og omfanget af de offentlige udgifter er et udtryk for politiske prioriteringer og målsætninger. Sammensætningen har blandt andet også betydning for vækst og velstand, da de offentlige udgifter potentielt påvirker den private sektors produktionsmuligheder, herunder gennem produktivitet og arbejdsudbud.

Internationale studier har set nærmere på sammensætningen af de offentlige udgifter og indikerer ganske betydelige effekter selv ved relativt beskedne omprioriteringer. Studierne finder generelt positive langsigtede væksteffekter af udgifter anvendt på uddannelse, offentlige investeringer samt forskning og udvikling.

I Danmark udgør offentlige investeringer i forskning og udvikling, infrastruktur og bygninger samt uddannelse knap 20 pct. af de samlede offentlige udgifter, og andelen har været svagt stigende over de sidste 20 år. Med afsæt i de internationale studier viser et illustrativt regneeksempel, at man kan opnå en stigning i BNP på i størrelsesordenen minimum 2 pct. på langt sigt ved at øge denne udgiftsandel svarende til 10 mia. kr. og sænke øvrige udgifter tilsvarende.

Beregningsen er et stiliseret regneeksempel. Man kan derfor ikke konkludere, at der automatisk opnås øget velstand af den angivne størrelsesorden ved at øge udgifterne til de omtalte udgiftsområder. Effekten på velstanden vil blandt andet afhænge af, hvordan en omprioritering konkret udmøntes, og der er også betydelig usikkerhed forbundet med studierne. Men eksemplet peger på, at der kan være betydelige velstandsgvinster forbundet med at prioritere visse udgiftsområder frem for andre.

Sammensætningen af offentlige udgifter og velstand

Overordnet set afspejler niveauet og sammensætningen af de offentlige udgifter politiske prioriteringer, der nødvendigvis må foretages under hensyntagen til den mulige finansiering. Prioriteringerne afspejler en lang række forhold. Det kan fx være et mål om at sikre lige adgang til sundhedsydelse og uddannelse, samt at der bliver taget hånd om socialt udsatte, eller hensyn til miljø og klima mv.

Sammensætningen af de offentlige udgifter har imidlertid også afledte effekter for hele økonomien og dermed betydning for vækst og velstand. Størrelsen af den offentlige sektor kan i sig selv have en betydning for væksten på grund af det forvriddningstab, der opstår ved finansieringen af de offentlige udgifter. Faglitteraturen, som undersøger sammenhængen mellem *størrelsen* af den offentlige sektor og økonomisk vækst på tværs af lande, finder generelt ikke klare resultater – om end der er indikationer på, at sammenhængen kan være negativ i velstående lande.¹

De enkelte udgiftstyper kan på forskellig vis påvirke den private sektors produktionsmuligheder. En anden prioritering og omfordeling mellem forskellige udgiftsområder vil derfor potentielt kunne påvirke velstandsniveauet (BNP). En række empiriske undersøgelser har påvist, at der på længere sigt kan være en sammenhæng mellem vækst i BNP og *sammensætningen* af de offentlige udgifter igennem påvirkningen af den private sektors produktionsmuligheder.

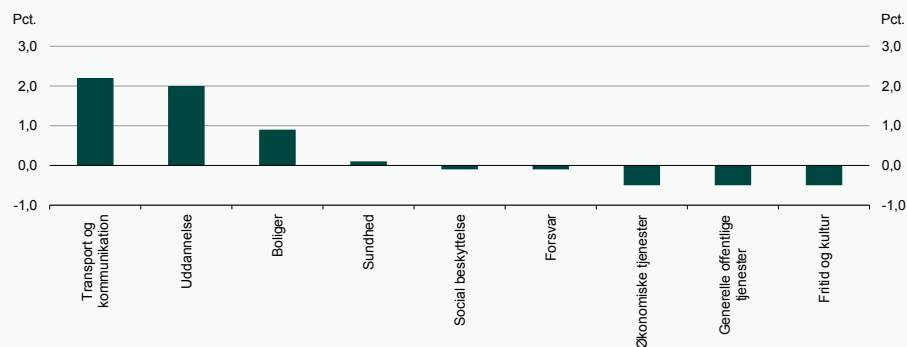
På kort sigt er effekterne ikke nødvendigvis store. Det afgørende er imidlertid, at effekterne er vedvarende og derfor over tid akkumulerer op til en større effekt. Gemmel mfl. (2016) vurderer i et studie af 17 OECD-lande, herunder Danmark, at en permanent stigning på 1 pct.-point i udgiftsandel til transport og kommunikation (dvs. infrastruktur) vil øge det langsigtede niveau for BNP pr. indbygger med 2,2 pct., *jf. figur 1*.²

¹ Jf. Finansministeriet (maj 2018): Regneprincipper og modelanvendelse – dynamiske effekter af offentligt forbrug og offentlige investeringer.

² Jf. Gemmel, N., R. Kneller and I. Sanz (2016): Does the Composition of Government Expenditure Matter for Long-run GDP Levels? *Oxford Bull Econ Stat* 78(4): 522-547.

Figur 1

Langsigtet effekt på BNP pr. indbygger ved øget udgiftsandel på 1 pct.-point

Anm.: Effekter på langsigtet BNP-niveau pr. indbygger ved at øge udgifter til det pågældende område med 1 pct.-point og reducere udgifter tilsvarende på andre områder, så de samlede offentlige udgifter er uændrede. Baseret på data for 17 OECD-lande (inkl. Danmark) fra starten af 1970'erne til 2007.

Kilde: Gemmel mfl. (2016): Does the Composition of Government Expenditure Matter for Long-run GDP Levels? *Oxford Bulletin of Economics and Statistics* 78(4).

Med en tidshorisont på 45 år svarer det til, at den årlige vækstrate øges med omkring 0,05 pct.-point. Umiddelbart er det en begrænset effekt på væksten på kort sigt, der blandt andet afspejler, at det tager tid, før effekterne slår igennem. Over en årrække vil det imidlertid akkumulere til en betydelig effekt på niveauet. Således svarer øget BNP på 2,2 pct. til knap 50 mia. kr.

Også for uddannelse indikerer studiet en positiv effekt af omtrent samme størrelse, mens udgifter til eksempelvis social beskyttelse og sundhed ikke har nævneværdig betydning for BNP. For nogle typer af offentlige udgifter er der ligefrem en negativ effekt. Det gælder fx udgifter til miljøbeskyttelse, som kan afspejle, at miljøbeskyttelse kan hæmme økonomisk aktivitet. Til gengæld fremmer disse udgifter andre formål.

Studiet skal tolkes med forsigtighed. Der er blandt andet tale om gennemsnitseffekter på tværs af lande og over tid, som ikke nødvendigvis siger noget om den marginale effekt af en omprioritering. Infrastrukturen er udbygget i varierende grad i forskellige lande, og effekten af en ny vej eller bro afhænger blandt andet af omfanget af trængsel og betydningen af større fremkommelighed.

Selvom studiet har forsøgt at tage højde for årsagssammenhænge, er det ikke givet, at effekterne er udtryk for en kausal sammenhæng. Velstående lande vil eksempelvis nemmere kunne afholde udgifter på bestemte områder, og en stigende velstand vil således i sig selv kunne føre til øgede udgifter. Der er således en række forbehold overfor, hvorvidt litteraturen kan identificere årsagssammenhænge, og studierne kan som udgangs-

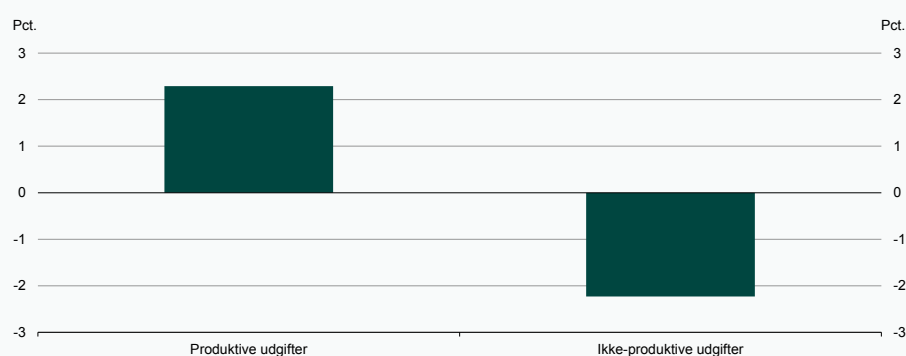
punkt ikke danne grundlag for etablering af bredt anvendelige regnemetoder for virkninger af konkrete tiltag.³

Andre studier peger i samme retning, nemlig at infrastruktur og uddannelse har positiv betydning for BNP og velstand. Chu mfl. (2018) har fx lavet et cross-country studie, hvor de opdeler direkte offentlige udgifter i *produktive* og *ikke-produktive udgifter* ud fra en a priori forventning om betydningen for vækst. Udgifter til uddannelse, sundhed, boliger, økonomiske anliggender og generelle offentlige tjenester klassificeres som *produktive* udgifter, mens *ikke-produktive* udgifter omfatter forsvar, fritid og kultur og social beskyttelse.⁴

Ifølge studiet vil en ændring i udgiftsandelen på 1 pct.-point fra ikke-produktive udgifter til produktive udgifter øge BNP-væksten med 0,05 pct.-point. Tilgangen i studiet betyder, at en stigning i udgiftsandelen til produktive udgifter modsvares af et tilsvarende fald i udgiftsandelen til ikke-produktive udgifter, hvorved de samlede offentlige udgifter holdes uændret. Den beregnede effekt er dermed ikke betinget af finansiering af ændringen. Effekten er i samme størrelsesorden som resultaterne i Gemmel mfl. (2016) og indebærer, at niveauet for BNP vil være godt 2 pct. højere efter 45 år, *jf. figur 2*.

Figur 2

Langsigtet effekt på BNP pr. indbygger ved øget udgiftsandel på 1 pct.-point

Anm.: Estimeret effekt på BNP efter 45 år ved at omprioritere udgifter mellem produktive udgifter (uddannelse, sundhed, forsvar, bolig, økonomiske forhold og generelle offentlige serviceudgifter) og ikke-produktive udgifter (offentlig orden og sikkerhed, fritid og social beskyttelse). Baseret på data for 37 højindkomstlande for perioden 1993-2012.

Kilde: Chu mfl. (2018) og egne beregninger.

Der er tale om en forholdsvis skematisk og teoretisk tilgang. Eksempelvis er social beskyttelse defineret a priori som *ikke-produktiv*. En succesfuld tidlig social indsats over for udsatte børn, som løfter uddannelsesniveaet for den enkelte, kan forventeligt have

³ Jf. Finansministeriet (maj 2018): Regneprincipper og modelanvendelse – dynamiske effekter af offentligt forbrug og offentlige investeringer. Jf. Finansministeriet (2018): Regneprincipper og modelanvendelse – dynamiske effekter af offentligt forbrug og offentlige investeringer.

⁴ Se Chu, T., J. Hölischer and D. McCarthy (2018): The Impact of Productive and Non-productive Government Expenditure on Economic Growth: An Empirical Analysis in High Income versus Low- to Middle-Income Economies. *Empirical Economics*.

væsentlige bidrag til øget produktivitet i samfundet. Tilsvarende vil der også være udgifter, der er defineret som *produktive*, men som ikke nødvendigvis bidrager til at øge produktiviteten. Det kan fx være infrastrukturprojekter, der ikke udmøntes ud fra samfundsøkonomiske hensyn.

I et lignende OECD-studie finder Fournier og Johansson (2016)⁵ en tilsvarende effekt af uddannelse og investeringer på BNP. Ifølge studiet øges væksten i BNP med 0,049 pct. ved en ændring i udgiftsandelen på 1 pct.-point (idet de samlede udgifter holdes fast). Isoleret set har offentlige investeringer en noget større effekt på 0,095 pct.-point svarende til en langsigtet effekt på BNP-niveauet på 5 pct.

Studiet kontrollerer blandt andet også for kvaliteten af uddannelse målt ved PISA-scoren og indeholder beregninger af potentialet ved at øge udgifterne til fx uddannelse og investeringer. For Danmark anslår OECD fx, at en omprioritering af de offentlige udgifter, der løfter kvaliteten af uddannelse til et niveau svarende til gennemsnittet for de lande, der ligger i den bedste halvdel med hensyn til PISA-score, kan øge BNP på langt sigt (efter 45 år) med i størrelsesordenen knap 3 pct. BNP-effekten ved at øge de offentlige investeringer til det gennemsnitlige niveau blandt de lande, der ligger højest, er i omegnen af 6 pct.⁶

Endelig viser den internationale forskning, at der er positive samfundsøkonomiske effekter af offentlige investeringer i forskning og udvikling. Der er dog betydelig usikkerhed om størrelsen af effekterne, ligesom der er begrænset viden om, hvordan man bedst sammensætter forskning i forhold til blandt andet grundforskning og mere direkte anvendt forskning. Afkastet på private forskningsaktiviteter kan dog give en idé om størrelsen af effekter af offentlige investeringer i forskning. Den internationale litteratur peger på, at der opnås en øget produktion på 0,16 pct. ved at øge investeringerne med 1 pct., jf. Aschauer (1989).⁷ Det Økonomisk Råd har for danske investeringer i energiforskning fundet en elasticitet på 0,12-0,14.⁸

De forskellige studier finder således generelt positive afledte effekter for hele økonomien af visse typer af offentlige udgifter, om end der er stor usikkerhed knyttet til den præcise størrelsesorden. Usikkerheden skal også ses i lyset af, at det vil være afgørende, hvordan midlerne konkret udmøntes (bruges pengene ”klogt”), ligesom der er stor forskel på gennemsnitseffekter og marginale effekter.

⁵ Jf. Fournier, J. and Å. Johansson (2016): The Effect of the Size and the Mix of Public Spending on Growth and Inequality. OECD Economics Department Working Papers No. 1344.

⁶ Se OECD (November 2016): The effects of the size and the mix of public spending on growth and inequality. Estimerede langsigtede effekter på dansk BNP, hvor effekterne er estimeret ved gradvist at lade de danske udgifter til henholdsvis offentlige investeringer og uddannelse nærme sig det gennemsnitlige niveau blandt den bedste halvdel i de undersøgte lande, hvor tidshorisonten er 10 år for investeringerne og 45 år for uddannelse. Uddannelse vedrører initiativer, der øget uddannelsesniveaet (kvaliteten af uddannelse). Offentlige investeringer kan fx være inden for sundhed (hospitaller, udstyr). Forskel i definition og afgrænsning af offentlige udgifter, herunder især investeringer, på tværs af lande kan gøre sammenligninger af niveauer usikre.

⁷ Se Aschauer, D.A. (1989): Is Public Expenditure Productive? *Journal of Monetary Economics*, 23, 177-200.

⁸ Se Bjørner, T.B. og J. Mackenhauer (2011): Estimation af spillover-effekter af energiforskning og anden privat forskning, DØR Working Paper 2011:1. Se endvidere Uddannelses- og Forskningsministeriet (2019): *Den offentlige sektors rolle i forskning* for en gennemgang af samfundsøkonomiske argumenter for og imod offentlig involvering i forskning.

En anden sammensætning af de offentlige udgifter vil således over tid kunne bidrage til øget vækst og velstand i samfundet. En større vægt over mod offentlige investeringer og uddannelse frem for eksempelvis passiv forsørgelse og subsidier vil øge det langsigtede BNP-niveau og dermed også de fremtidige muligheder for yderligere offentlige prioriteringer.

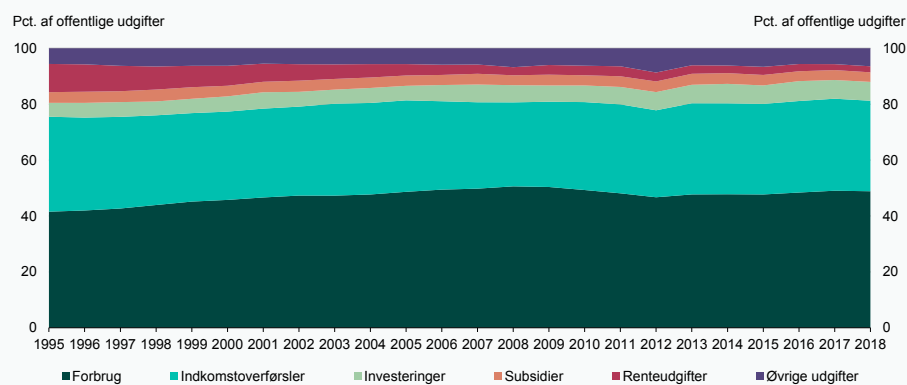
Offentlige udgifter med direkte strukturelle væksteffekter er steget svagt i Danmark

De offentlige udgifter i Danmark udgjorde i 2018 ca. 1.140 mia. kr. eller omkring halvdelen af BNP. Størrelsen af den offentlige sektor har dermed i sig selv stor betydning for den samlede efterspørgsel i økonomien. Hertil kommer de afledte effekter af, at offentlige udgifter på forskellig vis påvirker aktiviteten i den samlede økonomi.

Det offentlige forbrug udgør knap halvdelen af de offentlige udgifter, og andelen har været stigende over tid. Det dækker primært løn til ansatte, varekøb i forbindelse med produktion og aktiviteter i den offentlige sektor, fx medicin eller undervisningsmaterialer. Tilsvarende udgør de offentlige investeringer en større andel, mens indkomstoverførsler til husholdningerne og især de offentlige renteudgifter fylder mindre, *jf. figur 3*.

Figur 3

Offentlige udgifter inddelt efter hovedområde

Anm.: Opgjort efter samme definition som i Økonomisk Redegørelse og nationalregnskabet.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Inddeles de offentlige udgifter efter formål, er det især udgifterne til sundhedsvæsenet, der er øget betydeligt over de sidste 20 år, ligesom blandt andet også undervisning fylder en større andel i dag. Modsat udgør udgifter til generelle offentlige tjenester betydeligt mindre. Det skyldes lavere renteudgifter, og ses der bort fra disse, har der været en stigning i generelle offentlige tjenester, *jf. tabel 1*.

Tabel 1

Funktionel fordeling af de offentlige udgifter

Pct. af samlede udgifter	1995	2018
1. Generelle offentlige tjenester	18,6	12,8
- Heraf udøvende- og lovgivende organer, skatte-, finans- og udenrigsvæsen, udlandsbistand, grundforskning og offentlige tjenester.	8,4	10,5
- Heraf transaktioner i forbindelse med offentlig gæld (renter).	10,1	2,2
2. Forsvar	2,9	2,3
3. Offentlig orden og sikkerhed		
Politi, brandvæsen, domstole, fængsler.	1,6	1,9
4. Økonomiske anliggender	6,7	6,5
Handel, arbejdsmarkedet, støtte til erhverv, transport mv.		
5. Miljøbeskyttelse	0,9	0,8
Affaldshåndtering, forureningsbekæmpelse, biodiversitet mv.		
6. Boliger og offentlige faciliteter	1,2	0,5
Boligbyggeri, byfornyelse mv.		
7. Sundhedsvæsenet	11,6	16,4
Praktiserende læger, hospital, plejehjem, sundhedsforskning mv.		
8. Fritid, kultur og religion	2,7	3,2
9. Undervisning	10,9	12,6
10. Social beskyttelse	43,0	43,0
Sygdom, alderdom, familie og børn, arbejdsløshed, bolig mv.		
I alt	100,0	100,0

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Ses der alene på *udgifter med direkte strukturelle væksteffekter*, defineret som de udgifter, hvor internationale, empiriske studier generelt har fundet positive effekter på den langsigtede vækst i BNP, fylder disse omtrent 18 pct. af de samlede offentlige udgifter.

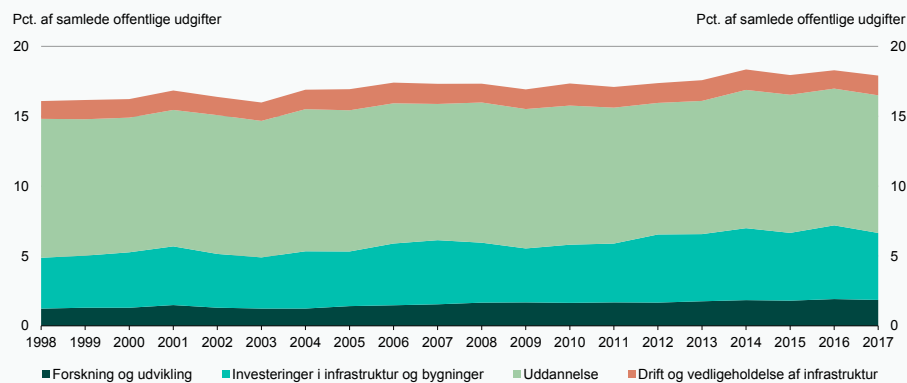
Udgifter med direkte strukturelle væksteffekter er, som nævnt ovenfor:

- Investeringer i infrastruktur og bygninger (inkl. udgifter til drift og vedligeholdelse), som øger produktionskapaciteten og understøtter fremkommeligheden og dermed produktiviteten.
- Udgifter til forskning og udvikling, der understøtter produktiviteten gennem et øget vidensniveau.
- Udgifter til uddannelse, som bidrager til at øge arbejdsstyrkens kvalifikationer og det generelle uddannelsesniveau i samfundet (akkumulering af humankapital), hvilket styrker produktiviteten.

Disse udgifters andel af de samlede offentlige udgifter har været svagt stigende siden 1998, jf. figur 4.

Figur 4

Udgifter med direkte strukturelle væksteffekter

Anm.: Udgifter med direkte strukturelle væksteffekter omfatter følgende udgiftsområder: investeringer i forskning og udvikling, investeringer i infrastruktur mv. (jernbaner, veje, bygninger, anlæg, it mv.), herunder også udgifter til drift og vedligeholdelse af veje, jernbaner og lufthavne, samt udgifter til uddannelse. Udgifter til uddannelse er ekskl. forskning og udvikling, infrastrukturinvesteringer, subsidier og indkomstoverførsler, og andelen afviger derfor fra udgifterne til undervisning i tabel 1.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Det er offentlige udgifter til uddannelse, der fylder langt størstedelen af disse udgifter med knap 10 pct. Denne andel har været nogenlunde konstant over tid. Investeringer i forskning og udvikling samt øvrige investeringer har været stigende siden 1998.

Der tages mange andre hensyn end langsigtet økonomisk vækst i den udgiftspolitiske styring, og der kan derfor være god grund til at prioritere andre områder. Det er dog vigtigt at have viden om, hvordan de forskellige offentlige udgifter virker, så denne viden kan indgå i beslutningsgrundlaget.

Mere generelt – og ikke kun på de nævnte områder – er det muligt, at offentlige udgifter kan have afledte effekter på husholdningers og virksomheders adfærd og dermed påvirke økonomiens udbudsside. Samlet set går disse effekter under betegnelsen dynamiske effekter af offentligt forbrug og offentlige investeringer, *jf. boks 1*. Ofte vil effekten kun være indirekte, og det vil være vanskeligt at opgøre både størrelsesordenen og retningen af effekten af en lang række meget forskelligartede offentlige udgifter.

Boks 1

Dynamiske effekter af offentligt forbrug og offentlige investeringer

En række udgifter til offentligt forbrug og offentlige investeringer kan potentielt have dynamiske effekter på arbejdsudbud og produktivitet. Dynamiske effekter dækker generelt over udgifternes afledte virkninger på husholdningers eller virksomheders adfærd og hænger blandt andet sammen med, at nogle offentlige udgifter er med til at udbedre markedsfejl, hvor fravær af offentlig medfinansiering kan medføre underinvestering. Det kan eksempelvis være inden for uddannelse, forskning, infrastruktur, sundhed, orden og sikkerhed, ældrepleje og børnepasning.

Børnepasning bliver ofte nævnt som et eksempel, hvor der kan være dynamiske effekter af offentligt forbrug. Når forældre kan få passet deres børn i daginstitutioner, kan de forventes at arbejde flere timer, og udgifterne kan dermed bidrage til at øge arbejdsudbuddet. Det kan både være antallet af beskæftigede og det gennemsnitlige antal arbejdstimer. Der kan dog også være en negativ indkomsteffekt, fordi samme forbrug kan opretholdes ved en mindre arbejdsindsats. Det Økonomiske Råd har fx beregnet dynamiske effekter af børnepasning, hvor de finder positive effekter på beskæftigelsen for nybagte forældre af ændringer i normeringer, men ikke ved ændringer i prisen på børnepasning.

Sundhedsydelse og forebyggende indsatser kan også have positive dynamiske effekter, fordi udgifterne bidrager til en mere funktionsdygtig arbejdsstyrke og dermed højere produktivitet og arbejdsudbud. Modsat kan der også være negative effekter på arbejdsudbuddet, idet indsatsen understøtter fritidsaktiviteter og kan have en negativ indkomsteffekt.

Andre eksempler er udgifter til den aktive beskæftigelsesindsats, som bidrager til, at ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet, men modsat også kan fastholde ledige længere tid uden for beskæftigelse.

Der findes ikke faste regnemoder eller modeller, der kan anvendes tværgående til at foretage vurderinger af fx arbejdsudbudseffekter af alle konkrete tiltag under det offentlige forbrug. Det skyldes flere forhold, herunder:

- Det offentlige forbrug består af en række forskelligartede udgifter, også inden for et givet område, hvilket gør det vanskeligt at etablere generelle regnemoder, der omfatter alle relevante effekter.
- Afledte effekter af offentlige forbrugsudgifter kan opstå via mange forskellige kanaler, også modsatte. Der kan fx være negativ indkomsteffekt på arbejdsudbud (et givet forbrug kan oprettholdes ved lavere arbejdsindkomst, når ydelserne er gratis).
- Forskel på marginale effekter og gennemsnitseffekter. Effekterne må forventes at være gradvist aftagende med ressourceindsatsen; effekten pr. ekstra krone bliver mindre, jo større dækning.
- Usikkerhed om den konkrete udmøntning af pengene.
- Manglende empirisk grundlag for effekter.
- Lang tidshorisont for effekter, fx af uddannelse.

Disse begrænsende forhold gør, at der ikke har været tradition for at indregne dynamiske effekter af offentlige udgifter og investeringer i fremskrivninger og konsekvensberegninger af politiske initiativer. Finansministeriet har etableret regnemoder på konkrete områder, hvor der findes mere konkret empirisk belæg for effekter af ændringer i arbejdsstyrkens uddannelsesniveau på produktivitet og arbejdsudbud. Der indregnes således fremadrettede virkninger af observerede ændringer i uddannelsesadfærden i de mellemfristede fremskrivninger af dansk økonomi. Der indregnes ligeledes vækstbidrag fra offentlige investeringer, som afspejler investeringernes effekt på produktionskapaciteten.

Kilde: Finansministeriet (maj 2018): Regneprincipper og modelanvendelse – dynamiske effekter af offentligt forbrug og offentlige investeringer samt Det Økonomiske Råd (2017): Dansk Økonomi, forår 2017.

Potentiale for større velstand gennem omprioritering

Størrelsen på den offentlige sektor indebærer et stort potentiale for at opnå en betydelig forøgelse af velstanden gennem en anden sammensætning af de offentlige udgifter. Potentialet afhænger blandt andet af, hvilke udgiftsområder der prioriteres, størrelsesordenen af udgifterne, og hvordan den konkrete politik indrettes. Internationale studier peger mod, at effekterne kan være ganske betydelige over en længere årrække selv ved relativt beskedne omprioriteringer.

Denne analyse viser, at knap en femtedel af de offentlige udgifter i Danmark kan kategoriseres som udgifter med direkte strukturelle væksteffekter. Sammensætningen af de offentlige udgifter i Danmark har således i et vist omfang bidraget til at øge den strukturelle vækst og velstanden over de sidste 20 år, idet udgifter med direkte strukturelle væksteffekter i dag fylder en lidt større andel af den samlede offentlige sektor. Hvis denne tendens fortsætter, vil den samfundsøkonomiske velstand også alt andet lige være større om 10 og 20 år.

Hvis internationale studier lægges til grund for et stiliseret regneeksempel, vil en øget udgiftsandel på 1 pct.-point til denne type udgifter på længere sigt kunne øge BNP pr. indbygger med 2 pct. eller mere. Selvom studierne bygger på gennemsnitsbetragtninger, og effekterne er underlagt betydelig usikkerhed, kan de være med til at illustrere størrelsesordenen af potentialet ved at foretage sådanne omprioriteringer i de offentlige udgifter.

Det svarer med den danske udgiftsandel til at øge de offentlige udgifter med direkte strukturelle væksteffekter med 5 pct. (svarende til 10 mia. kr.) og sænke de øvrige udgifter med 1,25 pct. (også svarende til 10 mia. kr.) for at opnå en stigning i BNP på 2 pct. eller mere på langt sigt.

Finansministeriet (2014) har eksempelvis også vist, at skærpede uddannelsesmålsætninger øger BNP på langt sigt.⁹ Konkret er det påvist, at en øget uddannelsestilbøjelighed i form af fx en stigning i andelen af unge, der tager en videregående eller lang videregående uddannelse på henholdsvis 6 pct.-point og 3 pct.-point, vil kunne øge BNP med $\frac{3}{4}$ pct. (ved en indsats, der forringer de offentlige finanser med $2\frac{1}{2}$ mia. kr.). Skaleres det op, vil en indsats på 10 mia. kr. øge BNP med ca. 3 pct., hvilket er i overensstemmelse med de illustrerede effekter i denne analyse.

⁹ Se Finansministeriet (2014): *Finansredegørelsen 2014*.